

ZPRÁVY A RECENZE

Setkání minulosti se současností: „Besedy o demokracii“

Ve dnech 7.-8. listopadu pořádal Ústav klasických studií veřejnosti určené setkání na téma „Besedy o demokracii“, které se uskutečnilo s částečnou finanční podporou rektora Masarykovy univerzity prof. Petra Fialy.

Cílem setkání, které zahájila vedoucí ústavu Irena Radová, bylo prostřednictvím referátů a koreferátů přiblížit zájemcům vývoj státu a státních zřízení, zejména demokracie, ve starověku a v panelových i všeobecných diskusích najít obecnou platnost některých tehdejších poznatků, zásad a omylů – naplnit tedy Ciceronovo známé „Historia est magistra vitae.“

Se zásadními příspěvky zde vystoupili nejen učitelé z Ústavu klasických studií, ale i odborníci z jiných ústavů a fakult. Bylo prezentováno téma víry v existenci světového řádu ve starověkých dějinách od Sumeru po římskou antiku, probírána problematika vzniku státu z rodově kmenové společnosti (Jarmila Bednařiková), otázka postavení ženy v rodově společnosti (Eva Čermáková), metodologie a vývoj definování pojmů rod, kmen, etnikum, národ a otázka teritoriálního povědomí v rodově kmenové společnosti (Martin Procházka).

Jádrům jednání byly referáty o vrcholu a zároveň limitech řecké athénské demokracie (J. Bednařiková, Lubor Kysučan), otázka, zda a kdy možno označit za demokratický státní útvar římskou republiku a jak římské timokratické a demokratické formy vlády s územním růstem impéria postupně přecházely v jedinou vládu a absolutní moc císařů dominátu, která se zhlédla ve vzorech, pocházejících ze starého Orientu. Nastolena byla značně diskutabilní otázka římské politiky „chleba a her“ a sociální politiky antických státních útvarů vůči občanům obecně – také i ve spojitosti s požadavky světového řádu, podle názorů starověkého člověka vytvořeného a garantovaného bohy (titíž přednášející).

Mnoho zajímavého vnesly do probírané problematiky příspěvky Dagmar Bartoňkové a Katariny Petrovičové. Oba vycházely z římské literatury. V prvním z nich byl sledován odraz politických změn a kritika politiky v této literatuře, ve druhém se referentka úspěšně pokusila poukázat na dosud žijící římskou hrdost a snahu uchovat antické dědictví na sklonku existence římského impéria.

Po každém delším tematickém okruhu následovala panelová diskuse, k níž byli pozváni odborníci různého zaměření (uveďme např. Janu Nechutovou, odborníci na kulturu latinského středověku, Hanu Librovou, ekoložku, bioložku a socioložku, Vladimíra Rajdu, zabývajícího se otázkami životního prostředí i sociální politiky, Víta Hlouška, zástupce ředitele Mezinárodního politologického ústavu v Brně, zástupkyni občanského sdružení SOZE Martinu Kalovskou, nebo teology Rudolfa Dvořáka či Milana Klapetka), i volná rozprava expertů s publikem.

Právě tyto rozpravy nejlépe ukázaly, že od starověkých témat je velmi plynule možno přecházet k problematice současnosti (diskuse o sociálním státě a jeho rozumných hranicích, o problematice imigrace cizinců do vyspělých evropských států, o ekonomickém liberalismu a ochraně životního prostředí, stejně tak jako o ochraně plnohodnotného života lidské osobnosti v podmínkách tržního hospodářství, o roli náboženství a odvěkých životních hodnot v současné společnosti, ale i o symptomech upadajících civilizací).

Podobné akce mohou dle našeho mínění pomoci veřejnost přesvědčit, že disciplíny jako je klasická filologie, která studium antiky umožňuje, antická historie či literatura, stejně tak jako archeologie, etnologie, teologie a další mohou být ve značné míře chápány jako praktické vědy, schopné napomáhat zdravému vývoji dnešního světa.

Jarmila Bednaříková

„Laetae segetes“ klasických, medievistických, byzantologických a neogrecistických studií Masarykovy Univerzity a Universität Wien

Ve dnech 24.–25. 11. 2005 proběhla v zasedací síni FF MU konference uspořádaná v rámci bilaterální spolupráce Ústavu klasických studií FF MU a spřízněných pracovišť Univerzity ve Vídni (Institut für Klassische Philologie, Mittel- und Neulatein a Institut für Byzantinistik und Neogräzistik). Konference, příznačně nazvaná „Laetae segetes“ (s podtitulem Griechische und Lateinische Studien an der Masaryk Universität und Universität Wien) a hojně podpořená Rakouskou kontaktní kancelář pro vědu a výzkum (ASO, Austrian Science and Research Liason Office Brno), přinesla skutečně velmi „úrodnou sklizeň“ příspěvků z nejrůznějších zákoutí výše uvedených disciplín, prezentovaných v souladu se záměrem organizátorů studenty všech zúčastněných institutů.

Příspěvky studentů byly rozděleny do čtyř tematických bloků, jimž předsedali členové a spolupracovníci Ústavu klasických studií. V prvním dni konference se představily dvě antické sekce: sekce jazyková (předsedající prof. Antonín Bartoněk) a literární (předsedající dr. Irena Radová), druhý den byl vymezen pro sekci medievistickou (předsedající prof. Jana Nechutová) a byzantologicko-neogrecistickou (předsedající dr. Vladimír Vavřínek). Tematické bloky byly uvedeny kratšími odbornými přednáškami: za ÚKS promluvil prof. A. Bartoněk a dr. V. Vavřínek, za vídeňské instituty prof. Kurt Smolak. Jednotlivé studentské příspěvky byly doprovázeny řízenými diskuzemi, večerní setkání v Univerzitním klubu MU bylo diskuzi zasvěceno zcela, tentokrát neformálně a plně v režii zúčastněných studentů. Abstrakty všech studentských příspěvků jsou k dispozici na http://www.phil.muni.cz/klas/Abstrakt_Brno.pdf, v současné době je připravena také jejich tištěná verze.

Na závěr bych chtěla poděkovat prof. Janě Nechutové a dr. Ireně Radové za uspořádání této pro ÚKS výjimečné akce, stejně jako všem studentům (ať už přednášejícím, či těm, kteří pomáhali s organizací) za její zdárný průběh. Věřme, že touto konferencí byla zahájena dobrá tradice pravidelných setkání studentů, umožňující jejich vzájemnou inspiraci a podporu v počátcích vědecké práce.

Katarina Petrovičová

Třetí panevropská konference Evropské společnosti novořeckých studií Bukurešť 2.–4. června 2006

Po Berlíně (srpen 1998) a Rethymnu na Krétě (květen 2002) hostila na počátku června letošního roku třetí mezinárodní setkání neogrecistů rumunská metropole. Chodby a učebny tamní fakulty historie na tři dny zaplnily přes dvě stovky neogrecistů různého věku i postavení, od akademických „embryí“ dosud bez doktorského titulu až po profesory světoznámých jmen, jako je třeba Brit Peter Mackridge či Francouz Henri Tonnet. Přítomni byli nejen členové jednotlivých národních sekcí Evropské společnosti novořeckých studií, ale i vědci z evropských zemí, jež dosud své zastoupení v evropské společnosti nemají (Ukrajina, Lotyšsko). Do Bukurešti však přicestovali i hosté z Austrálie či Severní Ameriky a početnou skupinu účastníků přirozeně tvořili též neogrecisté z Řecka.

Tematické rozpětí letošní konference bylo značně široké – její podtitul byl *Řecký svět mezi osvícenstvím a dvacátým stoletím*. Přednášky zněly paralelně v šesti sálech. Dvacetiminutové příspěvky